

Sense Serling no existiria *La dimensió desconeguda*, ras i curt. Ell fou el pioner que va tenir l'esma de proposar una idea tan poc convencional a les productores, i va tenir èxit perquè ja era un guionista consagrat. És cert que podem trobar precedents similars a la televisió i d'altres mitjans, com serien els llegendaris còmics de ciència-ficció i terror de l'editorial EC (1944) o les antologies de revistes tan populars com *Weird Tales* (1923) o *Amazing Stories* (1926), però l'experiència encara no s'havia traslladat a la pantalla amb format i resultats tan reeixits.

A banda de saber vendre el projecte, Serling es va encarregar de l'escriptura de més del 50 % de la sèrie —exactament 92 dels 156 episodis són seus—, i el que és més important: va imprimir la condició de paràbola o faula moral amb components socials que sempre va caracteritzar *The Twilight Zone*. Per acabar-ho d'adobar, i com hem apuntat fa un moment, també va exercir d'amfitrió, dedicant-se a presentar i comentar, físicament en pantalla, cadascun dels capítols de la sèrie¹, una mica com havia fet el famós director Alfred Hitchcock amb l'antologia televisiva *Alfred Hitchcock Presents* (1955-1962) i la seva continuació, *L'hora d'Alfred Hitchcock*² (*The Alfred Hitchcock Hour*, 1962-1965), que vam poder veure a TV3 els anys noranta. Lars von Trier faria una cosa semblant al final de cada capítol de la mai prou reivindicada *Riget* (1994-2022).

El pas de Serling pels fronts més cruents de les Filipines durant la Segona Guerra Mundial, on va veure la mort de ben a prop, el va marcar de per vida i li va despertar el pensament crític. Es diu que l'artífex de *La dimensió desconeguda* arrossegava importants traumes provocats per aquest fet. Cal pensar que va ser mobilitzat pel 511è Regiment d'Infanteria Paracaigudista de l'11a Divisió Aerotransportada, rebatejat amb el sobrenom de l'Esquadró de la Mort per la seva exagerada mortaldat (només van sobreviure un de cada tres soldats)³. Com explicava la seva filla Anne: «Recordo vívidament que el meu pare tenia malsons. Al matí, quan li preguntava què havia passat, em deia que havia somiat que els japonesos l'atacaven. Em va dir que escriure era una manera de treure's el trauma de la guerra de les entranyes»⁴. De fet, hi ha uns quants capítols de *La dimensió desconeguda* ambientats a la guerra, algun fins i tot a les Filipines, com és el cas de «The Purple Testament» («El testament porpra», 1960), en què un soldat que lluita a l'arxipèlag del sud-est asiàtic adquireix el poder d'anticipar quins dels seus homes cauran en combat.

L'enorme furor creatiu de Serling va comptar amb el suport d'altres escriptors, com van ser George Clayton Johnson, Charles Beaumont o Richard Matheson. Aquest darrer va ser essencial perquè només signant una quinzena de capítols va saber deixar una empremta inesborrable al conjunt de l'obra. Matheson ja era un escriptor de cert renom quan va treballar per a la sèrie que tenim entre mans; grans novel·les de terror i ciència-ficció com *Soc llegendària* (*I Am Legend*, 1954) i *L'home minvant* (*The Shrinking Man*, 1956) acabaven de sortir de la seva ploma. A l'hora d'encarar la seva participació en la sèrie, l'autor va combinar relats originals o inèdits amb adaptacions fidels de contes que ja tenia publicats. Estem parlant d'episodis tan

invasors» («The Invaders», 1961), petites grans joies encara avui celebrades tant pel públic com per la crítica, no només per la seva evident qualitat, sinó per haver sabut captar a la perfecció el sentit, l'enfocament i la funció de la proposta de Serling⁵.

William Shatner al mític capítol *Nightmare at 20,000 Feet* (1963).

Els amants i coneixedors del fantàstic i la ciència-ficció de la segona meitat del segle XX trobaran a faltar l'escriptor Ray Bradbury a l'equació. És cert que l'autor d'obres mestres de la literatura com *Les cròniques marcianes* (*The Martian Chronicles*, 1950) o *Fahrenheit 451* (1953) va estar momentàniament vinculat a la sèrie gràcies a l'únic capítol que va escriure, «Jo canto al cos elèctric» («I Sing the Body Electric», 1963); però des del principi es van produir certes tibantors entre ell i Serling: Bradbury semblava dolgut pel rebuig de dos guions entregats durant la preproducció de *La dimensió desconeguda* i Serling no creia que l'habitual lirisme del novel·lista fos fàcil de traslladar a la pantalla. No cal llegir entre línies per copsar una certa animositat en aquestes paraules de Bradbury a Marc Scott Zicree, autor del llibre *The Twilight Zone Companion* (1982): «Preferiria no escriure ni parlar gaire sobre *The Twilight Zone* i les meves històries. La sèrie es va acabar i la meva feina es manté per si sola. Per diverses raons, dos guions meus no es van fer mai. No recordo exactament les raons tants anys després»⁶. Com explica l'editora estatunidenca Emily Temple, Ray Bradbury acabaria acusant Rod Serling de plagi involuntari: «Bradbury pensava que Serling l'estava plagiant a ell i a tots els seus amics, tot i que no a propòsit. "Era inconscientment agressiu", li va comentar Bradbury a Weller, que també va dir: "El primer capítol de *La dimensió desconeguda* està basat en una història de *Les cròniques marcianes*. Serling em va convidar a una projecció amb el meu amic Bill Nolan i els altres nois de la colla, ja saps, i quan vam sortir ens vam mirar tots i vam dir: Déu meu, això s'assembla massa a una història de *Les cròniques marcianes!*"»⁷.

Sigui com sigui, aquesta picabaralla no li treu el talent a Serling, ni enfosqueix la seva tasca com a impulsor i arquitecte de *The Twilight Zone*, una sèrie que no només va servir per aplanar el camí a grans escriptors de gènere, com acabem de veure, sinó que va ajudar a desenvolupar les trajectòries professionals d'actors avui reverenciats com Charles Bronson, Veronica Cartwright. Leonard Nimoy, Robert Redford, Jean Marsh, Robert Duvall, Peter Falk o William Shatner; sense oblidar l'aparició constant de figures plenament consolidades com les de Vladimir Sokoloff, Agnes Moorehead, Martin Balsam, Burgess Meredith, Ida Lupino, Lee Marvin, Martin Landau o Buster Keaton.

Succeeix el mateix quan dirigim la mirada cap a la gran quantitat de directors que van passar per una sèrie que també va ser escola per a cineastes de la talla de Richard Donner (*Superman, Els Goonies, Arma letal*) o el més alternatiu Richard C. Sarafian (*Vanishing Point, Bugsy, Llaços ardents*). *La dimensió desconeguda* també va esdevenir terreny fèrtil per a directors ja consagrats com Jacques Tourneur (*Passejant amb un zombi, Retorn al passat, La dona pantera*), Don Siegel (*Harry el Brut, La invasió dels ultracossos*), Ida Lupino (*Terreny perillós, The Hitch-Hiker, The Trouble with Angels*), Robert Enrico (*El vell fusell, El bulevard del rom*), Ted Post (*Harry el Fort, Pengem-los ben amunt, Beneath the Planet of the Apes*), Robert Parrish (*Casino Royale, Cos i ànima*) o Christian Nyby (*L'enigma d'un altre món*).

Repasant tots aquests noms salta a la vista la masculinitat hegemònica de l'època. De 156 episodis, només en trobem un escrit per una dona, Adele T. Strassfield («Caesar and Me», 1964). Pel que fa a la direcció, topem exactament amb la mateixa dinàmica, només un capítol dirigit per una dona, Ida Lupino («The Masks», 1964), ambdues localitzades a la cinquena i última temporada.

Pel que fa al llegat, més enllà de premis i nominacions —que en va tenir molts⁸—, *La dimensió desconeguda* destaca per haver deixat una empremta perdurable dins la història de la ficció audiovisual, sent àmpliament considerada com una de les millors sèries de televisió de tots els temps⁹. Les presentacions premonitòries de Serling, la música encomanadissa de Marius Constant —amb l'agut i emblemàtic *riff* de guitarra de Howard Roberts—, els finals sorprenents o espantosos, i les habituals temàtiques de la fantasia i la ciència-ficció de l'època (viatges temporals, extraterrestres, premonicions, missatges del més-enllà, robots) van marcar tota una generació i encara avui ressonen els ecos d'aquella gesta en forma d'homenatges, inspiracions diverses, picades d'ullet, paròdies i tota mena de referències relacionades amb la cultura popular¹⁰.

Per no parlar de les intermitents encarnacions posteriors que ha tingut la sèrie sota el mateix títol¹¹, amb capítols signats per gent que no necessita presentació, com Steven Spielberg, Joe Dante, George Miller, John Landis, Joe Chappelle, Wes Craven o William Friedkin¹¹.

Això no obstant i malgrat tots aquests intents de resurrecció sovint una mica forcats la

antològica destinada a plataformes digitals *Black Mirror* (2011-). La proposta s'ha guanyat amb escreix aquesta elevada posició gràcies a l'estimulant combinació d'idees originals amb un marcat component d'actualitat i crítica social.

En relació amb tot el que s'ha exposat fins ara, podem concloure que *La dimensió desconeguda* va ser exemplar pel que fa al propòsit de la primera ciència-ficció, que no era un altre que el d'entretenir i a la vegada despertar consciències i sentit crític, a més de transmetre una certa confiança en el progrés de la humanitat. Ja hem vist que Serling donava molta importància als temes socials, cosa que fins i tot el va dur a tenir problemes amb la censura de l'època¹². L'escriptor i productor televisiu era conscient d'aquest extrem, i s'escudava en la ficció fantàstica tal com van fer Isaac Asimov, H. G. Wells, Ursula K. LeGuin i tants d'altres abans. El mateix Serling deia que gràcies a *La dimensió desconeguda* «vaig poder fer que els extraterrestres diguessin coses que demòcrates i republicans mai podrien ni somniar»¹³

No és estrany que Serling treballés com a guionista en el clàssic de ciència-ficció *El planeta dels simis* (*Planet of the Apes*, Franklin J. Schaffner, 1968), una de les pel·lícules més paradigmàtiques en relació amb el que hem dit aquí. Com va explicar la seva filla Anne: «L'escena final, amb l'Estàtua de la Llibertat, és un dels grans finals cinematogràfics de tots els temps, i va ser idea seva. El seu estil ha perdurat perquè tractava temes socials i morals que encara són rellevants avui dia».

En definitiva, *La dimensió desconeguda* potser no va canviar el rumb de la ciència-ficció, però va obrir moltíssimes portes que calia obrir i, sobretot, va transformar d'una manera crucial la manera d'entendre la ficció televisiva.

BONUS. DEU CAPÍTOLS CLAU DE LA DIMENSIÓ DESCONEGUDA

T1C8 – «Tems per a ell, a la fi» («Time Enough at Last», John Brahm, 1959)

Un bibliòfil i l'apocalipsi nuclear, poc més podem dir sense fer espòilers. Aquest és un episodi absolutament icònic de la sèrie, probablement un dels millors. Protagonitzat per un Burgess Meredith en estat de gràcia.

La protagonista de *La mirada de l'espectador* abans de la gran revelació (*Eye of the Beholder*, 1960).

T2C7 – «Just a temps» («Nick of Time», Richard L. Bare, 1960)

Una parella queda atrapada en un restaurant de carretera per culpa d'una màquina d'endevinació. Un curiós capítol sobre la superstició i la paranoia —amb pinzellades de pacte fàustic— protagonitzat per William Shatner i Patricia Breslin.

T2C15 – «Els invasors» («The Invaders», Douglas Heyes, 1961)

Si només has de veure un capítol de *La dimensió desconeguda*, que sigui aquest. La curiosa amenaça plantejada per l'escriptor Richard Matheson, la brillant direcció de Heyes i, sobretot, la impressionant actuació d'Agnes Moorehead el converteixen en un dels episodis imprescindibles.

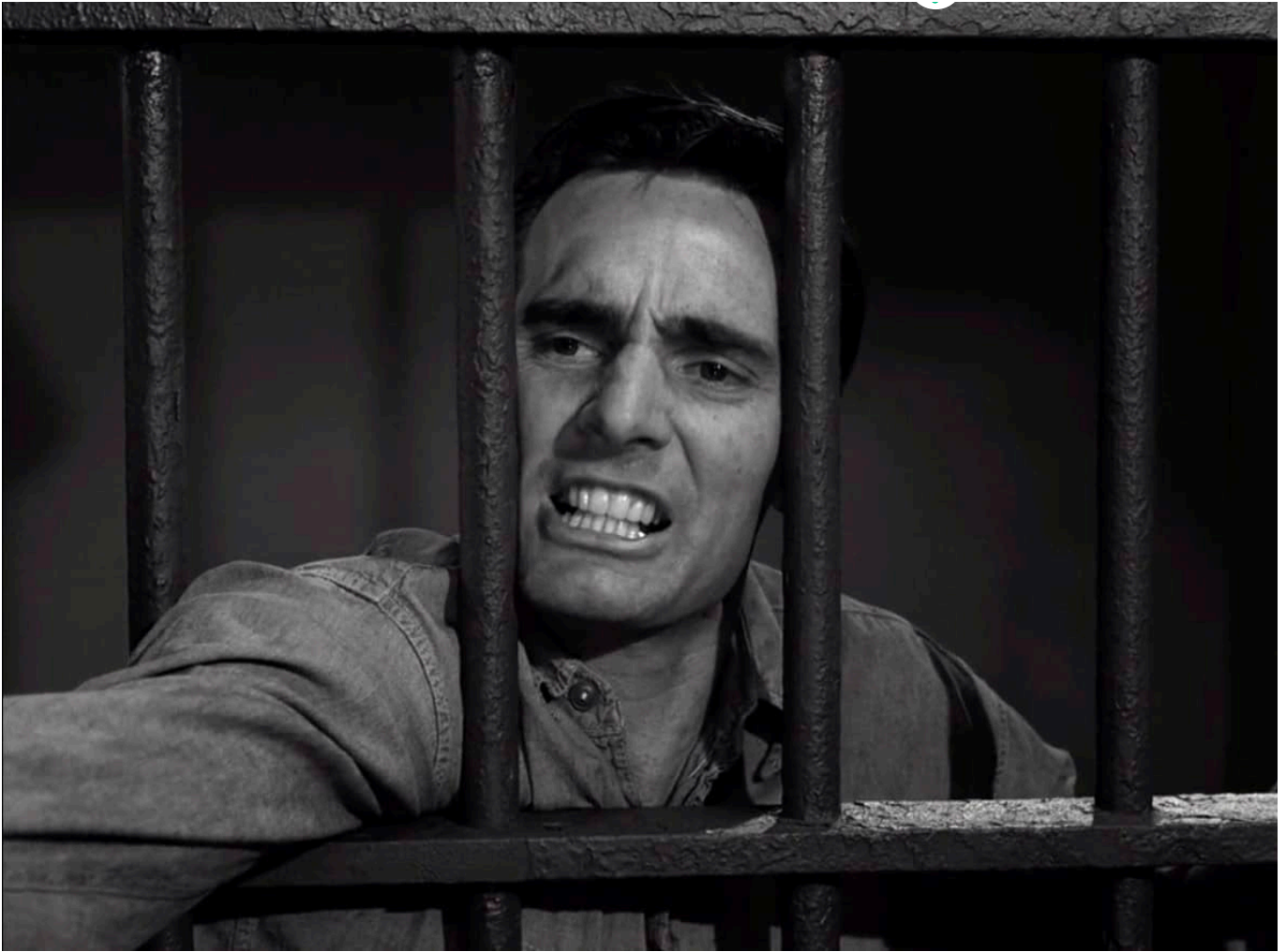

Agnes Moorehead s'enfronta a la curiosa amenaça de l'episodi *The Invaders* (1961).

T2C26 – «Ombres xineses» («Shadow Play», John Brahm, 1961)

El malson recurrent d'un assassí convicte serveix per qüestionar la realitat des d'un punt de vista solipsista. Un dels episodis més inspirats de l'escriptor Charles Beaumont i, per què no dir-ho, de tota la sèrie. Protagonitzat per Dennis Weaver, a qui molts recordareu per interpretar l'aterrit conductor de la pel·lícula de Steven Spielberg *Duel* (1971).

Dennis Weaver protagonitza *Ombres xineses* (*Shadow Play*, 1961).

T3C8 – «Una bona vida» («It's a Good Life», James Sheldon, 1961)

Un nen malcriat té el poder de fer realitat els seus desitjos, cosa que aprofita per mantenir la seva família sota un autèntic règim de terror. Un capítol rodó pel que fa a la construcció narrativa, i el nen protagonista, Bill Mummy, és absolutament terrorífic. El director Joe Dante (*Gremlins*, *Piranya*, *El xip prodigiós*) va fer un *remake* d'aquest capítol per a la pel·lícula col·lectiva *Twilight Zone: The Movie* (1983).

Bill Mummy és l'esfereïdor nen protagonista de *La bona vida* (*It's a Good Life*, 1961).

T3C24 – «To Serve Man» (Richard L. Bare, 1962)

Els alienígenes han arribat a la Terra per dur-nos pau i prosperitat. Massa bonic per ser cert? Un capítol rodó, amb un gir sorprenent i molt ben trobat. L'extraterrestre protagonista, interpretat pel gegantí Richard Kiel, a qui molts recordareu pel seu paper de pinxo a les pel·lícules de James Bond *L'espia que em va estimar* i *Moonraker*, quedarà per sempre gravat a la retina de l'espectador. El capítol es basa en una història de l'especialista en relats curts de ciència-ficció Damon Knight.

T3C33 – «El ninot» («The Dummy», Abner Biberman, 1962)

La història d'un ninot de ventriloquia que té vida pròpia. No és el capítol més original de la sèrie, però és un dels més terrorífics; i *The Twilight Zone* també era això, una sèrie de terror.

T5C3 – «Nightmare at 20,000 Feet» (Richard Donner, 1963)

Un dels capítols més recordats de la sèrie, escrit per Richard Matheson, dirigit per Richard Donner i protagonitzat per William Shatner. La història del passatger que veu un monstre a l'ala de l'avió en el qual viatja —i ningú se'l creu— potser no és de les que millor ha envellit, però es basa en un relat de Matheson excel·lent i té tots els ingredients de *La dimensió desconeguda*,

va dirigir un remake d'aquest capítol per a la pel·lícula antològica *Twilight Zone: The Movie* (1983).

Serling volia que l'actor Richard Egan s'encarregués de la narració per la seva veu rica i profunda. Tanmateix, Egan no va poder a causa del seu contracte amb un altre estudi. [↵](#)

A TV3 només vam poder gaudir de la continuació, per això n'especifiquem el títol traduït. Al contrari que Serling, Hitchcock no va escriure cap guió de les sèries que presentava. [↵](#)

Combat in Twilight: Rod Serling's World War II (National WWII Museum New Orleans, Edward G. Lengel, 2020). [↵](#)

As I Knew Him: My Dad, Rod Serling (Anne Serling, 2013). [↵](#)

Tenim la sort de poder llegir uns quants d'aquests relats de Richard Matheson en català gràcies a l'antologia de Laertes Editorial *La dimensió desconeguda* (2023). [↵](#)

Why Did Sci-fi Legend Ray Bradbury Only Write One Episode of The Twilight Zone? (syfy.com, Josh Weiss, 2025). [↵](#)

Did the Creator of The Twilight Zone Plagiarize Ray Bradbury? (lithub.com, Emily Temple, 2018). [↵](#)

Entre molts altres premis i nominacions: tres premis Emmy, tres premis Hugo de la Convenció Mundial de Ciència-Ficció, un premi del Sindicat de Directors, un premi del Sindicat de Productors i el premi Unity de 1961 (Television Academy). [↵](#)

El 2002 la sèrie va ocupar el lloc número 26 a la llista dels 50 millors programes de televisió de tots els temps de *TV Guide*. El 2004 va ocupar el lloc número 3 a la llista dels millors programes de culte de la història de TV Guide. El 2013 el Writers Guion of America la va classificar com la tercera sèrie de televisió més ben escrita de la història. El 2016 va ocupar el lloc número 7 a la llista de *Rolling Stone* dels 100 millors programes de televisió de tots els temps. El 2023 *Variety* la va classificar en el lloc 14 de la seva llista dels 100 millors programes de televisió de tots els temps. El 2024 el crític de televisió del *Boston Globe* Matthew Gilbert va declarar que *La dimensió desconeguda* «continua sent la sèrie de televisió més influent de la història sis dècades després del seu acabament». [↵](#)

[Dani Morell](#)

Dani Morell és fotògraf i muntador de vídeo professional. Ha treballat per Televisió de Catalunya i Gran Enciclopèdia Catalana, entre d'altres. Ha dirigit i produït diversos curtmetratges de ficció i documentals, alguns d'ells premiats. Apassionat de la cultura popular, fa anys que col·labora amb diferents publicacions i llibres sobre cinema

[Llegir més](#)

Articles relacionats
